

تعلیم و تربیت کودکان در اسناد بین المللی

نویسندگان: ظریفه ایری - مینا ایری

سرشناسه	: ایری، ظریفه، ۱۳۶۸
عنوان و نام پدیدآور	: تعلیم و تربیت کودکان در اسناد بین‌المللی / نویسندگان ظریفه ایری، مینا ایری.
مشخصات نشر	: گرگان: انتشارات نوروزی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۸۰ ص.
شابک	: 978-600-449-193-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۷۹ - ۸۰
موضوع	: کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹م=۱۳۶۸) (Convention on the Rights of the Child)
موضوع	: کودکان (حقوق بین‌الملل) (Children (International law)
موضوع	: حقوق کودک (Children's rights)
موضوع	: آموزش و پرورش (Education)
شناسه افزوده	: ری، مینا، ۱۳۷۰ -
رده بندی کنگره	: ۹۵ - ۱۹ الف / K۶۳۹
رده بندی دیویی	: ۲ / ۱۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۰۰۰۲۹

تعلیم و تربیت کودکان در اسناد بین‌المللی

تالیف: ظریفه ایری - مینا ایری

صفحه آرا و طراح جلد: بهاره عزت تبار

نوبت چاپ: اول- ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۸۰ ص

قطع: وزیری

شمارگان: ۳۰۰

شماره شابک: ۸-۱۹۳-۴۴۹-۶۰۰-۹۷۸

چاپ و نشر: نوروزی-۱۷۳۲۲۴۲۲۵۸

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نویسنده محفوظ می باشد.

نشانی: گلستان، مگرگان، خیابان شهید بهشتی، بازار رضا (ع). ۰۱۷-۳۲۲۴۲۲۵۸

دورنگار: ۰۱۷-۳۲۲۴۰۰۴۷ آدرس الکترونیکی: Entesharate.noruzi@gmail

سایت انتشارات: www.Entesharate-noruzi.com

پیشگفتار:

آموزش و پرورش فرآیندی است که به وسیله آن انسان می‌کوشد دستاوردهای خود و آرمانهای خود را برای زندگی بهتر به کودکان خود منتقل کنند. فرآیند آموزش و پرورش بلافاصله بعد از تولد از زمانی شروع می‌شود که پدران و مادران می‌خواهند رفتارهای مطابق با فرهنگ خود را به کودکان بیاموزند و با ورود به مدرسه، آموزش و پرورش شکل رسمی خود را پیدا می‌کند و کودکان به عنوان کوچکترین عضو جامعه بین المللی و داخلی حقوق مختلفی را مانند حق تابعیت، انتخاب نام، امکانات و شرایط زندگی، سلامتی، بهداشت، تعلیم و تربیت، اشتغال و... دارند. در این میان حق تعلیم و تربیت کودکان در اسناد بین المللی بسیاری همچون اعلامیه جهانی حقوق بشر، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، اعلامیه قاهره در مورد حقوق بشر در اسلام و کنوانسیون حقوق کودک و ... و قوانین داخلی همچون قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و قوانین بسیار دیگری مورد تصریح قرار گرفته است. تعلیم و تربیت حقی است که کودک از سطح خانواده و قبل از ورود به مدرسه از آن برخوردار است. اعلامیه جهانی حقوق بشر، کنوانسیون حقوق کودک، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کنوانسیون محو هر نوع تبعیض، اعلامیه قاهره در مورد حقوق بشر در اسلام، حقوق گوناگونی را در مورد کودک و افراد دیگر مورد تصریح قرار می‌دهد و حق تعلیم و تربیت در آن به عنوان یکی از مهمترین حقوق کودکان مورد تصریح قرار گرفته است و در این میان جامعه، مدرسه و والدین وظایف و تکالیف بسیاری دارند. خانواده با تربیت درست و راهنمایی و آموزش دقیق، مدرسه و والدین با داشتن معلمان خوب و کافی و آموزش کامل و درست و امکانات آموزشی مناسب و پرورش دادن شخصیت کودکان، جامعه نیز با

رعایت حقوق و تعهداتی که در اسناد ذکر شده از جمله فراهم آوردن محیط آموزشی مناسب، شرایط اجتماعی و اقتصادی متعادل و عدم تبعیض بین کودکان و افراد جامعه و مدرسه، برابری آموزشی و دسترسی همه کودکان به مدارس و ... در تعلیم و تربیت کودکان نقش مهمی ایفا می کنند. کشورهای مختلف در مورد این حق با شیوه های مختلفی برخورد کرده اند و برخی نسبت به آن حق، تبعیض هایی قائل شده اند. اما هدف این است که این تبعیض ها را نسبت به کودکان در سطح جهان برطرف سازد و همه کودکان در سطح جهان از حق آموزش بهره مند گردند. مطالعات بسیاری، دست یافتیم که کتابها و مقالاتی که فقط به تعلیم و تربیت کودکان بر اساس اسناد بین المللی مربوط باشد چه در منابع فارسی و چه در منابع انگلیسی موجود نیست. بنا بر این، تألیف این کتاب پرداخته ایم و امیدواریم که این کتاب بتواند برای دانشجویان و هم آموزان گرانقدر عرصه علم مفید باشد.

این کتاب در هفت بخش تنظیم شده است: بخش اول آن کلیات است که در فصل اول آن به واژه شناسی و در فصل دوم آن به تعلیم و تربیت می پردازیم. در بخش دوم به تعلیم و تربیت در اعلامیه جهانی حقوق بشر می پردازیم، در بخش سوم که تعلیم و تربیت در میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است در فصل اول آن به بررسی میثاق و در فصل دوم به نظر کشورها در این میثاق می پردازیم، در بخش چهارم که تعلیم و تربیت در کنوانسیون بین المللی حقوق کودک است در فصل اول آن به بررسی کنوانسیون و در فصل دوم آن به نظر کشورها درباره کنوانسیون می پردازیم، در بخش پنجم که تعلیم و تربیت در کنوانسیون بین المللی حقوق کودک است در فصل اول آن به بررسی کنوانسیون و در فصل دوم آن به نظر کشورها درباره کنوانسیون می پردازیم، در بخش ششم تعلیم و تربیت در اعلامیه قاهره در مورد حقوق بشر در اسلام می پردازیم، در بخش هفتم که ایران و حق تعلیم

و تربیت نام دارد در فصل اول آن به تعلیم و تربیت در ایران و در فصل دوم آن به نظر کشور ایران درباره حق تعلیم و تربیت در اسناد بین المللی می پردازیم. در پایان نتیجه گیری کلی درباره موضوع کتاب اختصاص دارد.

ظریفه ایری-دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل

مینا ایری-دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی

گرگان- پاییز ۹۵

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۱	..... مقدمه:
۱۲	..... بخش اول: کلیات
۱۲	..... فصل اول: واژه شناسی
۱۳	..... فصل دوم: تعلیم و تربیت
۲۱	..... بخش دوم: تعلیم و تربیت در اعلامیه جهانی حقوق بشر
۲۳	..... بخش سوم: تعلیم و تربیت در میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی
۲۳	..... فصل اول: میثاق بین المللی "حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی"
۴۰	..... فصل دوم: نظر کارورها در میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی
۴۶	..... بخش چهارم: تعلیم و تربیت - کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نژادی
۴۶	..... فصل اول: کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نژادی
۴۶	..... فصل دوم: نظر کشورها درباره کنوانسیون بین المللی محو هر نوع تبعیض نژادی
۴۸	..... بخش پنجم: تعلیم و تربیت براساس کنوانسیون حقوق کودک
۴۸	..... فصل اول: تحلیل کنوانسیون حقوق کودک
۶۶	..... فصل دوم: نظر کشورها درباره کنوانسیون حقوق کودک
۷۰	..... بخش ششم: تعلیم و تربیت در اعلامیه قاهره در مورد حقوق بشر اسلام
۷۲	..... بخش هفتم: ایران و حق تعلیم و تربیت
۷۲	..... فصل اول: تعلیم و تربیت در ایران
۷۴	..... فصل دوم: نظر کشور ایران درباره استاد بین المللی
۷۶	..... نتیجه گیری
۷۹	..... منابع

مقدمه:

آموزش، ابزار رشد و شکوفایی جسم و روان و شخصیت انسان است. حق کودک به آموزش در منابع بین‌المللی متعددی همچون ماده ۲۶ اعلامیه جهانی حقوق بشر، مواد ۱۳ و ۱۴ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و مواد ۲۸ و ۲۹ کنوانسیون حقوق کودک جزء مهمترین اسنادی اند که به این حق تصریح دارند. علاوه بر آنها در ماده ۹ اعلامیه قاهره در مورد حقوق بشر در اسلام پیش‌بینی شده است. رای‌استاد و تفاسیر مربوط به آنها، از اهداف آموزش، وظایف دولت در تحقق حق آموزش، حقوق و وظایف والدین در قبال حق کودک به آموزش سخن به میان آمده است. حق آموزش جزء حقوق فردی، اجتماعی و جمعی شناسایی شده است. تعهدات ناشی از آن در حسب مورد بر عهده دولت، والدین و جامعه جهانی قرار گرفته است. در عین حال، والدین و دولت مکلف شده‌اند در تصمیمات و اقدامات خود، منافع عالیه کودک را مورد توجه قرار دهند. با توجه به اینکه کودک یکی مهمترین بخش زندگی هر انسان است که در آن به آموزش نیاز دارد و آموزش زمانی می‌تواند در بزرگسالی تأثیرها را پدیدار و کارآمد داشته باشد که از همان اوان کودکی به صورت یک فرآیند و با جدیت دنبال شده باشد، آموزش کودکان از اهمیت به سزایی در مقایسه با آموزش بزرگسالان برخوردار است. آموزش کودک جزء معدود تکالیفی است که در اسناد بین‌المللی به گونه‌ای روشن پیش‌بینی شده است (اجباری بودن آموزش). با توجه به این که تعلیم و تربیت به کودک مربوط می‌شود و حق تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش) نیز در این اسناد بین‌المللی ذکر شده، به بررسی این اسناد می‌پردازیم.